

ישיבת הפתל - ירושלים

שיחת הגאון הרב אביגדר הלוי נבנצל שליט"א

לפרשת צו (פרה) תשפ"ד¹

(נכתב ונערך על פי שיחות משנים שעברו)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

אכילתו כל ימות השנה?

אולי מפני שאדם מן השורה לא יכול לחיות כל השנה עם הרגשה של "נחננו מה". אדם כמו משה רבינו יכול לחיות כל השנה עם הרגשה של "נחננו מה" (שמות טז, ז), אין לי שום ממשות. גם אברהם אבינו יכול לחיות כל השנה עם הרגשה של "אֲנֹכִי עֹפֵר וְאֶפְרָ" (בראשית יח, כו). אבל אנחנו אנשים פשוטים, לא יכולים לעבוד את ה' רק עם הרגשת שפלות, צריכים גם הרגשת גבהות, להרגיש שאנו חשובים⁴.

זו היתה המחלוקת בין דרך החינוך של סלבודקא לדרך החינוך של נובהרדוק. בסלבודקא דיברו על "גדלות האדם", שתלמיד ישיבה הוא חשוב, בעל מעלה גדולה, ממילא הוא צריך להתנהג באופן המתאים למעלתו ולגדלותו. לעומת זאת דרך המוסר של נובהרדוק היתה להפך, דברו על "קטנות האדם", להראות כמה האדם הוא לא טוב ולא שלם, עלול לחטוא בכל מיני חטאים, שיתבונן בקטנות האדם. ודאי שתי השיטות הן "אלו ואלו דברי אלקים חיים", אבל למעשה קשה לאדם לחיות רק עם ההרגשה של נובהרדוק, ההרגשה של קטנות האדם. צריך קצת הרגשה גדולה האדם, כדי שימנע ממעשים רעים וישאף לעשות מעשים טובים. אם יחשוב תמיד "אני עפר ואפר, הבל וריק", למה שיתאמץ לעשות מצוות? הרי מה שלא יעשה, תמיד הוא ישרא "עפר ואפר"! ... לכן צריך קצת להפך. להבין שהמצוות שלנו מתקנות עולמות עליונים, ושאונו פועלים גדולות ונצורות, כמו שהסביר הג"ר חיים מוולוז'ין זצ"ל ב"נפש החיים", כמה לימוד תורה מגיע עד לעולמות העליונים יותר מכל המצוות, ומתקן שם תיקונים גדולים ונוראים. אדם צריך קצת הרגשת גבהות כדי לעבוד את ה'. לא יכול לחיות רק עם הרגשה של "נחננו מה".

מורי ורבי הג"ר חיים שמואלביץ זצ"ל היה אומר, שהרגשת נכבדות יכולה לפעמים לסייע לאדם להנצל מן החטא. כיצד? ע"י שאומר לעצמו: "לא מתאים לאדם כמוני לעשות דבר שכזה! זה לא לפי כבודי!" במקום שיראת שמים לא מצילה, יכולה לפעמים הרגשת הכבוד העצמי להציל את האדם. "למטה מכבודי לעסוק בעבירה כזו!"⁵ ... זו הדרך של "גדלות האדם". אמנם באופן כללי אדם צריך להיות עניו, ולכן אסור להקריב חמץ במקדש, אבל צריך לדעת שיש גבול כמה אנו יכולים לעמוד בזה. משה רבינו אמר "וְנַחֲנוּ מָה" (וכמובן גם האמין בזה), וזה לא הפריע לו להנהיג את ישראל ארבעים שנה. אברהם אבינו אמר והאמין שהוא "עֹפֵר וְאֶפְרָ", לא אמר רק מן השפה ולחוץ, ובכל זאת זה לא הפריע לו להיות מכניס האורחים הכי גדול, לעבוד בזריזות ביום השלישי למילתו, להכניס אורחים ולדאוג לכל

חמץ - רמז למידת הגאון

התורה מצוה בפרשת ויקרא: "כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַה' לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ, כִּי כָּל שֶׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לָה'" (ויקרא ב, יא). כלומר, אסור להקטיר חמץ על המזבח. גם בפרשתנו מצוה התורה על קרבן מנחה, לאחר שנקטר ממנה הקומץ: "וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֵאָכְלוּ אֶהָרֶן וּבָנָיו, מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ... לֹא תִאֲפָה חֶמֶץ"² (שם ו, ט-י). כלומר, גם את שיירי המנחה הנאכלים לכהנים, אסור לאפות חמץ, ואסור לאכלם חמץ (ע"י רש"י שם, י). רק שתי הלחם בשבועות באים חמץ (ע"י רש"י שם ב, יב), וכן בלחמי קרבן תודה יש חמץ (ע"י שם ז, יג), אבל חוץ מזה - אסור להקריב חמץ במקדש כל ימות השנה.

וצריך להבין: בשלמא בפסח אסור לאכול חמץ - זכר ליציאת מצרים, כמו שאומרים בהגדה, שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם, כמו שכתוב: "וַיֹּאפֹּו אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֶגֶת מִצֹּת כִּי לֹא חֶמֶץ, כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵכְלוּ לְהִתְמַקְמֵה" אפילו כדי חימוץ עיסה. אבל במקדש, למה נאסר החמץ? דבר שמוותר באכילה כל השנה, למה אסור להקטירו לה' במקדש?

ביארו הראשונים, שהחסרון בחמץ הוא, שהוא רומז למידת הגאון והרגשת חשיבות עצמית ("חינוך" מצוה קי"ז). כי מהו בעצם חמץ? - בצק שהתנפח, ותופס יותר מקום ממה שמגיע לו. בהתחלה הוא תופס מקום קטן, ופתאום הוא מתנפח ותופס מקום גדול³. דבר זה רומז למידת הגאון, ולכן אין חֶפֶץ לה' בזבח כזה, כי "תוֹעֵבֶת ה' כָּל גִּבְהַ לֵב" (משלי טז, ה). אדם שמקריב קרבן, צריך שיבטל את מידת הגאון! שירגיש שהוא כאין וכאפס לעומת הבורא! לכן הרחיקה התורה את החמץ מעבודת המקדש, שהרי הוא מורה על ענין שכל כולו הפך ענין הקרבן.

אולי בגלל זה, בחג השבועות התורה דווקא רצתה ששתי הלחם תאפינה חמץ. כי עם תורה, יש קצת מקום לגאון. רב יוסף הרי אמר בשבועות, "אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא!" (פסחים סח, ב) כלומר, לולא יום זה שניתנה בו תורה, לא היה שום הבדל ביני ובין כל "יוסף" אחר שמתחובב בשוק. הייתי סתם עוד "יוסף" אחד. אבל עכשיו, שניתנה תורה, אינני "סתם" יוסף, אלא "רב" יוסף. "שלמדתי תורה ונתרוממתי" (רש"י שם). זו גאון מוצדקת. אולי מפני זה, בשבועות, שתי הלחם באים מחמץ.

למה לא נאסר חמץ בשאר ימות השנה?

אם החמץ רומז לגאון, למה לא אסרה התורה את

בחקירה ובדרישה מאד מאד עד עומק הכתוב" (באר הגולה, באר השלישי).

חושבני שהקשר הוא זה: הרי בפסוק זה נאמר, שאדם שמת, למרות שבחיו היה טהור, ברגע שיצאה נשמתו - נעשה גופו אבי אבות הטומאה. משמע, שהגוף מצד עצמו הוא אבי אבות הטומאה, ורק הנשמה, שהיא החלק הרוחני שבאדם, היא זו שמשפיעה על הגוף קדושה וטהרה!

ממילא יש ללמוד מכאן, שכדי לזכות לתורה, שהיא קדושה וטהורה, ומתאימה אל הנשמה שלנו, שגם היא קדושה וטהורה, צריך להגביר את כח הנשמה שבאדם, ו"להמית" את כוחות הגוף, המפריעים לכח הנשמה להתגבר. רק מי שמרחיק עצמו מעניני הגוף, ולא הגוף עיקר אצלו אלא הנשמה, רק הוא יוכל לקלוט את דברי התורה באופן שיוכלו להתקיים אצלו. אמנם הקב"ה ברא אותנו באופן כזה שאיננו יכולים להיות בלי גוף, וממילא מוכרחים אנו להחיות גם את הגוף ולספק את צרכיו, אבל סוף סוף, הגוף מצד עצמו מסתיר את האור האלקי, ורק הנשמה היא זו שמתאימה לתורה. ולכן, יש "להמית" את כוחות הגוף עד כמה שאפשר, כדי שלא יפריעו לנשמה לתפקד כרצונה. הרי שדרשת חז"ל ש"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה" מונחת בעומק פשוטו של הפסוק. מתוך מה שאומר הפסוק, ש"אָדָם פִּי יָמוֹת בְּאֵהָלָה, כָּל הַבָּא אֶל הָאֵהָל וְכָל אֲשֶׁר בְּאֵהָל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים", ניתן להסיק, ש"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה". שרק מי ש"ממית" את כוחות גופו ומגביר את כח הנשמה שבו יוכל לזכות לתורה.

בכל דרכיך זעהו

אז איך בכל זאת אנו אוכלים ושותים טוב? הרי בזה אנו מגבירים ומחזקים את כוחות הגוף!
התשובה היא, שהדרך הנכונה בזה היא לעשות כפי שכתב הרמב"ם, שגם כשאדם אוכל ושותה ועוסק בצרכי גופו, "לא ישים בלבו לעשות דברים האלו כדי ליהנות בלבד... אלא ישים על לבו שיאכל וישתה כדי להברות גופו וצרכיו... שיהא גופו שלם וחזק, כדי שתהיה נפשו ישרה לדעת את ה', שאי אפשר שיבין ויִשְׁתַּכַּח בחכמות והוא רעב וחולה או אחד מאיבריו כואב" (רמב"ם הלכ' דעות פ"ג ה"ב וה"ג). אם לא יאכל, לא יהיה לו כח ללמוד תורה, לא יוכל להתפלל, ולא יוכל לעשות שום דבר. מוכרחים אפוא לאכול, ומוכרחים גם לישון, כדי שיהיה כח לעבודת הבורא, והאוקל והישן בכונה זו, הרי זה "עובד את ה' תמיד, אפילו בשעה שנושא ונותן... מפני שמחשבתו בכל כדי שימצא צרכיו עד שיהיה גופו שלם לעבוד את ה'. ואפילו בשעה שהוא ישן... נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא" (שם ה"ג).

אמנם חז"ל אומרים, "כך היא דרכה של תורה: פת במלח, תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל" (אבות פ"ו מ"ד), אבל חז"ל לא התכוונו בזה לאנשים כערכנו. אם מישהו אצלנו יאכל רק פת במלח, וישתה רק מים במשורה, הסוף יהיה שהוא יישן לא

מה שהם צריכים. אבל אדם אחר, אם יאמר "וְנָחְנוּ מֶה", הוא לא יעשה כלום. צריך שתהיה לאדם קצת הרגשת גדלות. לא להתגאות, אבל קצת הרגשת גדלות צריכה להיות לאדם כדי שיהיה עובד ה' בשלמות. לכן מותר לנו לאכול חמץ בשאר ימות השנה. אולי מותר להסביר כך.

עוד שמעתי ממר"ג הג"ר חיים שמואלביץ זצ"ל, שעל דברים שאדם עושה, גם אם הם דברים שאין ראוי לעשותם, לא יקבל עונש גדול כל כך. כמובן, איננו מדברים על עבירות גמורות, אלא רק על מעשים שאינם ראויים כל כך, כגון שאוכל יותר ממה שצריך לאכול. זה לא כל כך בסדר, אבל סוף סוף אכילה דרושה לאדם, אז גם אם הגזים קצת, לא יענישו אותו כל כך בחומרה. אבל כבוד, אם לקח לעצמו כבוד שלא צריך לקחת - על זה יהיה עונש גדול מאד. כי כבוד אדם לא צריך בכלל, אז למה בכלל לקחת לך כבוד?... אבל כנראה שלא כולם סוברים כך. הגר"א כמדומני אומר, שקצת כבוד אדם צריך. לא על חשבון כבודו של הזולת, כי גם הוא צלם אלקים כמותו, ואין כבודו נדחה מפני כבודו, אבל קצת כבוד עצמי אדם צריך שיהיה לו, זה לא כולו פסול, זה דרוש לאדם כדי שיהיה עובד ה'. אולי מותר לומר, שזה הטעם למה לא אסרה התורה את החמץ כל ימות השנה. מצד אחד אסרה את החמץ במקדש, כדי שאדם ילמד להיות ענו ושפל, אבל מצד שני התירה אותו בגבולין (חוץ מפסח), כי אדם צריך גם קצת כבוד עצמי בשביל להצליח בעבודת ה'.

פרשת פרה - המשך לפורים

בשבת הקרובה נקרא בעז"ה פרשת פרה.

הטעם שקוראים פרשת זו לפני ראש חודש ניסן הוא, להזהיר את ישראל לטהר עצמם, כדי שיעשו פסחיהן בטהרה (רש"י מגילה כט, ב ד"ה פרה אדומה).

ואולם בנוסף לכך, יש בפרשת זו ענין שאפשר לראות בו כעין המשך לקבלת התורה שהיתה בפורים. המשך ל"הדור קבלוה". הפסוק אומר, "זאת התורה, אָדָם פִּי יָמוֹת בְּאֵהָלָה" וכו' (במדבר יט, יד), ודרשו על זה חז"ל: "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה" (ברכות סג, ב). לאחר שקבלנו את התורה באהבה וברצון בפורים, יש לנו כאן הוראה, כיצד צריך ללמוד את התורה. "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה".

אלא שצריך להבין - וכבר שאל כן החת"ם סופר (חי' חת"ס עמ"ס שבת פג, ב ד"ה זאת התורה) - "מה ענין עסק התורה להאי קרא"? הרי פסוק זה אינו מדבר כלל על לימוד תורה, אלא על טומאת מת! "אָדָם פִּי יָמוֹת בְּאֵהָלָה, כָּל הַבָּא אֶל הָאֵהָל וְכָל אֲשֶׁר בְּאֵהָל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים". ומה הקשר בין טומאת מת לתלמוד תורה?

ובלשון אחרת: למה רמזה התורה על כך ש"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה", דוקא כאן, בפרשת טומאת מת? מה הקשר בין הענינים⁶? [המהר"ל הרי כתב: "כל דברי הדרשות אשר הם בתלמוד ובשאר מדרשים כולם, אין אחד מהם, הן גדול הן קטן, שאין הדברים עומק הכתוב על פי אמיתתו, וכאשר הוא מעמיק בפירושו הכתוב ימצא אותו. שלכך נקרא 'דרשה', כי הוא דרישת הכתוב

בצעירותי למדתי אצל הג"ר נחום פרצוביץ זצ"ל [חתנו של הג"ר חיים שמואלביץ זצ"ל]. הוא היה משתדל להסביר כל דבר בדרך ה"לומדות", כמה שיותר עמוק. ואני חשבתי, שלכאורה אין זה נכון. אם אין הכרח ל"לומדות", ה"לומדות" אינה מבוססת דיה. צריך ללמוד על פי הפשט, ורק במקום שהפשט לא מסתדר צריך לחפש "לומדות". כך חשבתי מתחילה. אבל אחר כך הבנתי שטעיתי, ורבי נחום הוא זה שצדק. למה? כי התורה איננה ספר "בעל-פתי", אלא ספר למדני. ממילא צריך ללמוד את התורה בלמדנות עד כמה שאפשר. כמובן, גם ללימוד על דרך הפשט יש ערך, אבל עד כמה שאופי הלימוד הוא יותר למדני ועמוק, כך הוא קרוב יותר אל האמת.

הקב"ה נתן לנו תורה עמוקה, כדי שנתאמץ להבין. כמה שיותר להעמיק לחשוב ולהשיג. לא רק בטעמא דקרא, אלא גם בפרטי ההלכות ופרטי הדינים ובכל חלקי התורה. להתאמץ להבין כמה שיותר, לא להסתפק בשטחיות⁸. כשלומדים בעמקות, אפשר להגיע לתורת אמת. לעומת זאת, כשלומדים בשטחיות, עלולים להגיע למסקנות לא נכונות ולדברים לא נכונים. למשל: בסוף פרשת שלח מביא רש"י מחז"ל: "למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת עבודה זרה, לומר שהמחלל את השבת כעובד עבודה זרה, שאף היא שקולה ככל המצוות... ואף פרשת ציצית לכך נסמכה לאלו, לפי שאף היא שקולה כנגד כל המצוות" וכו' (רש"י במדבר טו, מא). יבוא מישהו ויאמר: אם שבת שקולה כנגד כל המצוות, וגם ציצית שקולה כנגד כל המצוות, מה יהיה הדין במי שנפסלו ציציותיו בשבת? האם יהיה מותר לו לעשות ציציות חדשות לטליתו בעיצומו של יום השבת? במבט שטחי אפשר לומר שכן. אבל ברגע שיתעמק, יראה שלא. [וגם בגמרא מפורש שעשיית ציצית אינה דוחה שבת (עי' שבת קלב, א)]. אבל כשלוקחים את המימרות בשטחיות, אפשר להגיע למסקנות מאד לא נכונות. לכן צריך להזהר, לא ללמוד את דברי חז"ל - ובודאי לא פסוקים - בשטחיות, אלא ללמוד את הדברים בעומק. להשתדל לרדת לעומק הדברים כמה שיותר.

מה שדורשים מאיתנו הוא, להיות בבחינת "אָדָם פִּי יָמוּת בְּאֵהָלָל". להמית עצמנו באהלה של תורה. וכפי שדברנו, אין עיקר הכונה ליגיעה הגשמית, אלא ליגיעה הרוחנית. להשתדל לעמוד בכל סוגיא על שיטות הראשונים השונות, וכן על שיטות האחרונים, להשתדל להבין את הדברים כמה שיותר לעומק, ולא להסתפק בידיעה שטחית. לימוד תורה בשטחיות, כמעט אי אפשר להחשיבו כלימוד. אמנם חז"ל אמרו "כל פיטטיא בישין ופיטטיא דאורייתא טבין" (ירוש' סוף מס' ברכות), שכל הפטופטים הם רעים, חוץ מפטופט בדברי תורה שהם טוב, אבל בכל זאת לא כדאי שלימוד התורה שלנו יהיה רק בבחינה של פטופט בדברי תורה. אנו רוצים להגיע לתורה באמת, לא רק לפטופטים. ואם כך, כדאי להשתדל ללמוד לעומק. להבין את סברת הדעות השונות, להבין את סברת רש"י, את סברת תוספות, למה רש"י אמר כך ותוספות אמרו אחרת⁹, ואחרי שלמדנו רש"י ותוספות לראות גם מה אמר הרמב"ם ושאר גדולי ישראל, ולרצות להגיע לעמקם של דברים כמה שאפשר.

רק על הארץ אלא גם על הסטנדר, ולא יוכל ללמוד. אנו צריכים לאכול טוב ולישון טוב, כדי שלגוף שלנו יהיה כח ללמוד. אמנם אחד מארבעים ושמונה דברים שתורה נקנית בהם הוא מיעוט שינה (אבות פ"ו מ"ה), אבל מיעוט שינה אין הכונה שיישן פחות ממה שצריך, אלא שלא ישן יותר ממה שצריך⁷. ממילא, כשאדם אוכל או ישן למטרה זו, כדי שלגוף שלו יהיה כח ללמוד, זוהי עבודת ה'. "כָּכֵל דְּרָקִיף דְּעָהוּ" (משלי ג, ה) - זוהי עבודת ה' השלמה, שאדם יתכוין בכל מעשיו לעבודת ה' ולכבוד שמים. וכשאדם אוכל ושותה ועוסק בצרכי גופו למטרה זו, אין זו סתירה ל"ממית עצמו עליה", אלא אדרבה, זה הוא האופן להיות "ממית עצמו עליה", כי הכל נעשה מכח הנשמה ולשם שמים, ולא לצורך הגוף עצמו.

הנצי"ב היה נוהג לומר לתלמידיו: "מיהו המתמיד? - המתמיד איננו זה אשר לומד יומם ולילה בלי הפסקה. כי כמה זמן יוכל להמשיך בהנהגה כזו? לא הרבה זמן. וא"כ אין כאן התמדה. מיהו א"כ המתמיד? - המתמיד הוא זה אשר אוכל בזמן, ישן בזמן, ולומד בזמן. בהנהגה כזו אפשר להמשיך זמן רב".

החפץ חיים, שבודאי לא התנגד ללימוד תורה, היה מכבה בעצמו את האור בישיבה שלו בלילה, כדי שהבחורים ילכו לישון ולא ילמדו יותר מדי. היה אומר, שיצר הרע אומר לבחור: תלמד! תלמד! תלמד! ואז הבחור מתמוטט, ולוקחים אותו לבית החולים בוורשא, ואחרי שהוא בוורשא הוא כבר לא חוזר לראדין. היום זה לא וורשא, אבל בכל זאת צריך להזהר לא להגיע לביטול תורה מחמת לימוד יתר. צריך לאכול מספיק ולישון מספיק, כדי שיהיה לנו כח ללמוד.

עיקר יגיעת התורה - בהבנת הדברים

חז"ל אמרו על לימוד התורה, "טובה פעם אחת בצער יותר ממאה פעמים שלא בצער" (אבות דרבי נתן ג, ה). כלומר, כשלומדים עם יגיעה, השכר גדול פי מאה מאשר לימוד בלי יגיעה. ואמר מו"ר הגה"צ ר"א דסלר זצ"ל בשם אביו, שגם על צער קטן נאמר הכלל הזה. וממילא, אם יתוסף על הצער המועט הזה עוד מעט צער, יוכפל השכר שוב פי מאה (ובסך הכל - פי רבבה), ואם יתוסף עליו עוד מעט צער, יוכפל השכר שוב פי מאה (ובסך הכל - פי מליון), כי חשבון זה נאמר על כל דרגה ודרגה של צער. נמצא, שערך הלימוד כשמתגיע בו הרבה, גדול אלפי אלפים ורפי רבבות פעמים מערך אותו לימוד כשהוא בלי יגיעה ("מכתב מאליהו" ח"ג עמ' 14-15). כל תוספת צער מכפילה את השכר פי מאה.

ומהו הצער המדובר? אין הכונה שיצער עצמו בכוונה, שלא לאכל ולא לישון כפי הצורך, אלא הכונה היא, שיתאמץ שלא לאכול יותר מן הצורך, ושלא לישון יותר מן הצורך, כפי שהזכרנו. גם מה שמצער עצמו לעסוק בתורה ולא בדברים בטלים, גם זה בכלל "טובה פעם אחת בצער יותר ממאה פעמים שלא בצער". אבל העיקר הוא יגיעת השכל. ליגע את השכל וכוחות המחשבה להבין את התורה כמה שיותר לעומק. לא להסתפק בהבנה שטחית, אלא להשתדל להבין את הדברים כמה שיותר לעומק.

למרות שודאי לא נגיע עד הסוף, אבל כמה שבכוחנו להשיג, ויראתו, ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, אמן.
יש לעמול ולהשיג.
יהי רצון שיפתח ה' לבנו בתורתו, וישם בלבנו אהבתו

השיחה נערכה לפי קוצר דעתו של העורך,
וכל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.

1. לדעת הרב שליט"א, בכל פרשה בתורה יש קשר או הקבלה בין תחילת הפרשה לסופה. נהרב פרסם מאמר בענין זה בכתב העת "ירושתנו", כרך ג' (תשס"ט) עמ' קי"ח. כתב עת זה יוצא לאור פעם בשנה ע"י "מכון מורשת אשכנז" (בני ברק), ובו מחקרים וסקירות בתורתם של חכמי אשכנז, אורחותיהם ומנהגיהם].
הקשר שציינ אליו הרב שליט"א בפרשת צו: "וְלִבְשׁ הַפָּהַן מִדֹּבַד" (ויקרא ו, ג) ⇔ "וַיִּקְדַּשׁ אֶת אֶהֱרֹן אֶת בְּגָדָיו... וְאֶת בְּגָדֵי בָנָיו אִתּוֹ" (שם ח, ל).
קשר נוסף: "הוא העלה על מוקדה... וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד בּוֹ" (שם ו, ב) ⇔ "וְהִנּוֹתָר בְּבִשָּׁר וּבְלֶחֶם פָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ" (שם ח, לב).
קשר נוסף: "וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה... הַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֵאָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו... בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בְּחֶצֶר אֹהֶל מוֹעֵד" (שם ו, ז-ט) ⇔ "בִּשְׂלוֹ אֶת הַבִּשָּׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אִתּוֹ וְאֵת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסֵל הַמַּלְאִים, כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לְאֹמֵר אֶהֱרֹן וּבָנָיו יֵאָכְלוּהוּ" (שם ח, לא).
2. וטעם האיסור מבואר בפסוק: "לֹא תִאָּפֶה חֶמֶץ - חֶלְקֶם נִתְּתִי אִתָּהּ מֵאֲשֵׁי". כלומר, המנחה כולה מיועדת בעצם להקטרה על המזבח, אלא שה' "הוציא" חלק ממנה מן האש, ונתן אותו לכהנים. ולכן, כשם שהחלק הנקטר אסור שיהיה חמץ, כך גם החלק הנאכל אסור שיהיה חמץ, כי בעצם דינו להיות נקטר, וחל בו הדין של "כל שאור... לא תקטירו ממנו אשה לה".
3. ואחד מסימני החימוץ הוא, ששהה הבצק "עד שהגיע להשמיע קול בזמן שאדם מכה בידו עליו" (רמב"ם הלכ' חמץ ומצה פ"ה הי"ג). וגם זה מרמז למידת הגאווה, כי כך דרכו של בעל גאווה, שאם פוגעין בו אפילו קצת, כבר הוא משמיע קול וצווח ככרוכיא, ואינו שפל וסבלן לשתוק.
4. וכן מצינו בתחילת פרשת ויקרא: "וַיִּקְרָא אֵל מֹשֶׁה, וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו... לְאֹמֵר", פירש"י: "לְאֹמֵר - צא ואמור להם דברי כבושין, בשבילכם הוא נדבר עמי". ולכאורה לשון "דברי כבושין" שנקט רש"י תמוהה, שכן "דברי כבושין" משמעותם "דברי מוסר", הכובשים לבו של אדם ומכניעים אותו לעבודת ה', והרי משה לא נצטוו כאן להשמיע לישראל דברי מוסר, אלא דברי חשיבות המרוממים את הלב, "בשבילכם הוא נדבר עמי", כל מה שהקב"ה מדבר עמי הוא לא בזכותי, אלא בשבילכם ובזכותכם (וכפי שמוכיח רש"י בהמשך דבריו). אלא מוכח מזה, שיש גם "דברי כבושין" שאינם נאמרים בסגנון של "דברי מוסר", אלא דוקא בדרך שבח וחשיבות, וגם באופן זה אפשר לכבוש לבו של אדם ולהכניעו לעבודתו ית'.
5. כתב ב"חובות הלבבות" (שער הבחינה פ"ה): "מדת הבושת... מה גדלה מעלתה ורבה תועלתה ותקנתה. ולולא היא, לא היו מאכסנים אכסנאי, ולא מקיימים דבר, ולא ממלאים משאל, ולא גומלים חסד ומתרחקים מן הרע בשום דבר, עד כי דברים רבים מדברי התורה עושים בעבור הבושת. כי רוב מבני אדם לא היו מכבדים את אבותם לולא הבושת, כל שכן זולתם, ולא היו משיבין פקדון, ולא נמנעין מעבירה. כי כל אשר יעשה מכל אלה הדברים המגונים שזכרנו, אינו עושה אותם אלא לאחר שיפשט כסות הבושת מעליו".
6. בחתם סופר תירץ על דרך הסוד: "סלקא דעתך אמינא, דאיש צדיק הממית עצמו על דברי תורה, ושאינו מונע עצמו מדברי תורה אפי' בשעת מיתה, אותו לא יטמא במותו באהל. קמ"ל, אדם הממית עצמו על דברי תורה - כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא... והיינו דקמ"ל קרא, דלפום קדושת אדם הממית עצמו על ד"ת ואינו פורש ממנה, כך הוא טומאתו לטמא באהל... ואדרבא לפי גודל קדושתו כך הוא טומאתו לעוצם הקדושה, ויש בזה טעם עפ"י סוד ליודעים". עכ"ל.
7. מסופר על החזון אי"ש, שנשאל פעם, כמה שעות צריך אדם לישון ביממה, ואמר - שמונה. שאלו אותו: והלא אחד מארבעים ושמונה דברים שתורה נקנית בהם הוא מיעוט שינה (אבות פ"ו מ"ה). והשיב החזון אי"ש: שמונה שעות - זהו מיעוט שינה! ("מעשה איש" ח"ד עמ' ס"ו-ס"א). כלומר, שהעיקר הוא לא לישון יותר ממה שצריך. אבל הישן כפי הצורך, זהו בכלל מיעוט שינה.
8. ואמר חז"ל: "אגרא דשמעתא - סברא" (ברכות ו, ב). היינו, שעיקר קבלת השכר עבור לימוד התורה הוא על זה "שהוא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר" (רש"י שם).
9. וכמו שכתב החזון איש: "עיקר עליה בתורה היא להבין דעת הניגוד תמיד, ואחר כך לשקול בפלס איזו דעה מכוונת טפ"י" (קובץ אגרות חזו"א ח"א אות ל"ג).